

Ezt a tényt használja ki ügyesen a cári Oroszország, amikor ügyes propagandával szépszámú dán ifjút csábít — eredményesen — a szibériai letelepedésre. Nagyobb munkaterülettel nagyobb életlehetőségekhez jutottak a kivándorlók, de Szibéria mezőgazdasága is rohamos fejlődésnek indult. A telepítés után tíz évvel Szibéria vajkivitele az Egyesült Államokba megháromszorozódott. Ez az egyetlen, kiragadott adat is beszédesen bizonyítja, hogy Oroszország is jól járt a telepítéssel.

Ezt a jó példát mi is követhettük volna. Igaz, ebben az időben a magyarság százezres tömegekben vándorolt ki, főleg Amerikába, hogy talán visszavonhatatlanul elveszen a nemzet számára. Ezeknek jórésze itthon marad, ha — a szétszórtan idetelepített dánoktól — megtanulhatja, hogy kevés földön is lehet jólétben élni. Hogy mi hiányzott ehhez? Tudás, törődés, fajszeretet? Ezt csak a jó Isten tudja, aki vizsgálja a veséket és a szíveket egyaránt.

Vendéglátóm a révbeértek derűs nyugalmával tárta elem az itt felsorakozott adatokat. Őszinte nyíltsággal — amely nem volt híjával a nemzeti büszkeségnek — ismerte be, hogy Dánia népe boldogulását, mezőgazdasága páratlan virágzását a dán értelmiségnek köszönheti.

Erre a kijelentésre lelkünk azzal a forró vággyal telt meg, vajha megérhetnénk azt a boldog pillanatot, amikor egy magyar kisgazda száján buggyanna ki ugyanez a hálanyilatkozat.

Andrássy János

A MUHI CSATA EGYKORÚ EMLÉKEI

Ebben az esztendőben, 1941-ben, az újságok és a folyóiratok mind tele vannak a tatárjárás emlegetésével. Ennek az az oka, hogy ebben az esztendőben volt pontosan hétszáz esztendeje annak, hogy a tatárok betörték Magyarországra és azt a muhi mezőn történt véres csata után végigszáguldva felégették és elpusztították.

1241. április 11-én volt ez a csata a muhi mezőn.

Az idén éppen Nagypéntekre esett ez a nap, a magyarság történelmének egyik legszomorúbb emléknepje és én, mivel a muhi puszta itt van a lakóhelyem tőszomszédságában, Nagypénteken kisétáltam a régi csataterre, hogy megnézzem azt és elmondhassam azoknak, akiket érdekel, hogy milyen is az a muhi puszta? ...

Hát elsősorban is nem puszta

Ahogy a borsodmegyei Hejőbábából északfelé kimegyek, már ott vagyok a muhi „puszta” déli nyúlványain. És ez a föld áldott, termő és termékeny föld, amelyet dúsan borít a vetések zöld bársonya, a zsendülő füvek és a pezsdülő élet szőnyege.

Élet a Halál felett ...

Balról Hejőszalonta, jobbról Nagycséc s integet a tornyával s úgy érek mindennütt zöldülő vetések, barna szántások között kicsit már a balról elmaradó Hejőkeresztúr fölé, ahol már — úgy érzem — történelmi rögöket taposok.

Ez itt már a muhi mező, a csatamező, amelyen a nagy összecsapás lejátszódott ezelőtt 700 esztendővel, pontosan 1241. április 11-én.

Ma szántóföld itt az egész tájék. Szép, jó fekete, borsodi hümusz, telve az új életmagok minden ígéretével, búzákkal, rozsokkal, árpákkal. Csak a lengőtányéros napraforgónak barnállik még a helye.

Régen város állt ezen a helyen: Muhi városa. Ennek a határában esett meg a híres csata. Muhi pusztának csak azóta nevezik e helyet, mióta elpusztult a város, Muhi városa és pusztá lett a helye.

Muhi városa túlélte a tatárjárást. Később pusztult el. Úgy 1500 körül.

Ahol a magyarok tábora állhatott, ott most keresztút van. Az Onod—Nagycsécs és a Hejőkeresztúr—Girincs közötti út keresztezi ott egymást.

Innen már csak párszáz lépés a Sajó, melybe éppen a keresztúttal szemben torkollik a Hernád...

Ez a föld az, amelyen apáink vére folyt...

Barna földművesember szántogat az egyik tábla földön, éppen úgy, mint ezelőtt hétszáz esztendővel, s valahonnan égés-szagot ver az orromba a szél... Valahol most is ég valami.

Hétszáz évvel ezelőtt igen nagy tüzek lehettek erre felé...

Megkérdezem az embert:

— Lelnek-é sok csontot a szántásban, bátyám?

— Néha — felel visszaköszönve —, de sírt, azt találtak kettőt is.

— Sírt?

— Tömegsírt. Tele voltak csonttal. Az egyikben még kardot is találtak.

— Hova tették?

— Bevitték a miskolci múzeumba.

Másnap reggel a miskolci múzeumba vitt az utam.

A múzeum igazgatója, Leszih Andor nagy örömmel fogadott, amikor a muhi mezőt kérdeztem tőle.

— Kapóra jött, tiszteletes úr. Éppen most van a muhi emlékkiállítás.

— Igazán?

— Tessék. Ez a két szekrény a muhi mezőn feltárt egykorú tárgyakat őrzi.

...Lándzsahegyek, nyilhegyek, két, pallosnak is beillő, keresztmarkolatú kard, hét darab sarkantyú, egy nyakpánt, hajcsatok, gombok, néhány pénz-érme, kigyófejes karkötők, pár karikagyűrű és három pecsétgyűrű az egész muhi lelet.

Az egyik pecsétgyűrű szinarany. Valami fás címer a vésete és ez a körirata: „Sig. Nicolaus“.

Aztán van még egy ólompecsétből egy olyan darab, mint egy ötpengős felső karélya. IX. Gergely pápáé volt a pecsét. Valami fontos iratra üthette egykor. Most emlék, régi emlék...

A két szekrény mellett csakugyan ott vannak a tömegsírok fényképei. Rettenetes csonthalom, de azoknál is többetmondók az egykorú írásos emlékek, amelyeknek magyar fordítását a falra szegezte a tudós múzeumigazgató.

Az egyik oldalon sok kép között két egykorú kínai rajz másolata.

Batu herceg és Subutáj kán arcképe.

Batu komoly fiatal férfi, Subutáj kaján arcú, vén ragadozó...

Velük szemben egy írás, kivonat a Jüen-shi-ből, a mongol császári család történetéből, mely a muhi csatáról a következőket mondja: a hadsereg átment a Ha-tsa-li-hegységen (Kárpátok) és megtámadta a Kie-lient, vagyis a mad-ja-r-ok királyát öt hadtesttel öt különböző úton haladva előre. Subutáj Batuval volt és az előcsapatot vezényelte. A többi csapatok vezérei

Hu-li-wu, Si-bán, Ha-dán voltak. A Kie-lien híres lévén vitézségéről, Subutájnak hadicselhez kellett folyamodnia. Mikor a hadsereg a Tu-ning-folyóhoz (Sajó) érkezett, Batu herceg átkelt a folyón... ..eközben összekapott az ellenséggel, harminc embert vesztett és egyik hadsegédét, Ba-hatut is megölték. Batu erre nagyon elkedvetlenedett és visszatérést javasolt, de Subutáj így szólt: „Herceg, ha Te vissza akarsz fordulni, nem akadályozhatlak meg, de ami engem illet, én elhatároztam, hogy addig nem térek vissza, míg a Tu-na-folyót és a Ma-chák városát, azaz Pestet el nem érem!”

A csatáról annyit mond a mongol történelem: Batu is az ellenségre rohant, akit a csatában megverték...

A másik egykorú irás már magyar szerzőtől való és részletesebb tudósítást ad a rettenő csatáról.

Rogierius mester Siralmas éneke ez, amely a 28. fejezetben a következőket írja: ...zavar támadt ... a katonák nem találták uraikat ... a király és a kalocsai érsek nem volt képes némelyeket harcra bírni ... Kálmán herceg, a király öccse, azokkal, akiket a nagy szorultságban összegyűjthetett, csatát kezdett s a harcot a nap nagyrészen át folytatta, abban a reményben, hogy majd segítik, de csalódott...

... ebben a nagy ütközetben sem szó, sem lárma nem hangzott köztük...

Majd a pusztulásról ír Rogierius, így: Oly nagy pusztulás történt, hogy azt megbecsülni nem lehet. És nincs halandó, aki biztosan tudná azoknak a számát, akik belefulladtak az ingoványokba és folyókba, vagy akiket megemésztett a tűz és elejtett a kard. Mert az utakon és mezőkön sok hulla feküdt, némelyek levágott fejjel, mások darabokra vagdalva. Ez a vész, ez a romlás, ez a pusztulás két napi járóföldre ellepte az utakat és az egész föld vöröslött a vértől...

Eddig tart a Rogierius egykorú „riportja” a muhi csatáról. És ennyi az egykorú emléke a rettenetes harcnak.

Fájdalmas emlékek, de mégis biztatók!

Ha ebből a sirból feltámadt a magyar, akkor nem lehet sir, amelybe örökre be lehessen zárni!

Szendrey László

A FALU SZÉPÍTÉSE

Bizonyára nagyon sok városi ember, aki csak elbeszélésekből, népszínművekből és rádión keresztül ismeri a falut, csodálkozva kérdezné, mi szükség van a falu szépítéséről írni, amikor a falu csupa akácillat, zsalugáteres, muskátlis ablak, éltető napfény, csilingelő harangszó és méla furulyaszó. Az Isten által teremtett természet az ő leírhatatlan pompájával, a tarka rétek, a hullámozó, hömpölygő gabonavetések, a csörgedező patakok, az erdők, a hegyek, a bennük bujkáló, susogó szellő, a falusi emberbe szinte beleneveli a szép fogalmát.

Elméletnek ez nagyon szép, azonban nézzük a kérdést gyakorlatban. Ragadjunk ki egy falut és nézzük azt a kritika talán nem is olyan sötét szemüvegén.

Kezdjük talán a község külső képén és hatoljunk mind beljebb és beljebb. Elvezetem olvasómat egy képzelt magyar faluba.